

ปัจจัยของสื่อใหม่ที่เป็นข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ

New Media Factors as the Threats and Opportunities
of Chinese Calligraphy Education

Yu Xiaoyu*, ทักษิณา ชัยอิทธิพรวงศ์**, พนม วรรณศิริ***

Yu Xiaoyu, Taksina Chaiittipornwong, and Phanom Wannasiri

วันรับบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2568 / วันแก้ไขบทความ 3 มีนาคม 2568 / วันตอบรับบทความ 7 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษา (1) ข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล และ (2) ศักยภาพของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเปลี่ยนข้อจำกัดเป็นโอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ การวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประชากรที่ศึกษาคือคนจีนรุ่นใหม่ และผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณ สื่อใหม่ และสื่อสังคมออนไลน์ ขอบเขตของสื่อสังคมออนไลน์ที่ศึกษา คือ แพลตฟอร์มวีแชต ไดอิน (ติ๊กต็อก) และเว่ยป้อ

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะสื่อดิจิทัลที่สร้างข้อจำกัดและโอกาส มีลักษณะตรงกัน ได้แก่ การสื่อสารแบบเรียลไทม์ และการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ ความหลากหลายด้านรูปแบบและช่องทางการสื่อสาร และการส่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว คุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณที่เป็นข้อจำกัดและโอกาสคือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ ความงดงามของเส้นสายปลายพู่กัน และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน วีแชต ไดอิน และเว่ยป้อ มีศักยภาพเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสแตกต่างกัน ผู้เรียนนิยมใช้วีแชตเพื่อแสวงหาคำปรึกษาแบบเรียลไทม์เกี่ยวกับเทคนิคการใช้พู่กัน ใช้ไดอินเป็นช่องทางและกลไกเสมือนผู้ช่วยสอน และใช้เว่ยป้อเพื่อเสนอศิลปะทันสมัยกับตัวอักษรจีนโบราณ สื่อสังคมออนไลน์สามารถกระตุ้นความสนใจ สร้างความพึงพอใจเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณแก่คนรุ่นใหม่เพิ่มขึ้น จึงเป็นสะพานเชื่อมวัฒนธรรมดั้งเดิมกับความทันสมัยในวิถีชีวิตของคนจีนรุ่นใหม่

คำสำคัญ ตัวอักษรจีนโบราณ สื่อดิจิทัล สื่อใหม่ สื่อสังคมออนไลน์

*นักศึกษาลัทธิสุตฺรนิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, email: 108544127@qq.com

**อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, email: nactna@gmail.com

***อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Abstract

The objectives of this study were to investigate (1) the threats and opportunities in Chinese calligraphy education in the digital era, and (2) the potential of social media to transform threats into opportunities for calligraphy learning among the new generation of Chinese learners. In-depth interview and participant observation were conducted, focusing on two target groups. The first group consisted of experts in Chinese calligraphy, new media or digital media, and social media, specifically those knowledgeable about the top three platforms; WeChat, Douyin (TikTok) and Weibo. The second group comprised new generation of Chinese learners.

The findings revealed that the characteristic of digital media including realtime communication, social network interaction, multimodality and hyper-textuality are highly effective in generating both threats and opportunities of Chinese calligraphy learning among new generation. These influences manifest in areas such as communication language, the traditional art of character writing, the aesthetics of brush and ink expression, and the symbols of national culture and identity. WeChat, Douyin and Weibo played significant roles in transforming the challenges of learning Chinese calligraphy into opportunities though they differed in their approaches. Learners tended to prefer WeChat for realtime discussion, particularly regarding brushwork techniques. Douyin was promptly used for its dynamic features that supported multimodal learning processes while Weibo was favored for showcasing modern applications of calligraphy as an art form. Ultimately, social media platforms demonstrate strong potential in fostering interest and engagement in Chinese calligraphy among the new generation, thereby helping to bridge the gaps of cultural preservation and modernity, which are the way of life in digital era.

Keywords: Chinese calligraphy, Digital media, New media, Social media

ที่มาและความสำคัญ

สื่อดิจิทัล สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่ทุกภาคส่วนในสังคม โดยเฉพาะวิถีชีวิตของผู้คนในยุคใหม่ คนรุ่นใหม่มีทักษะการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อกิจกรรมทุกด้านในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ที่กำลังเป็นสื่อดิจิทัลหรือสื่อใหม่ซึ่งนับวันมีแต่จะเติบโตและทรงพลัง ข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลแห่งชาติของจีนในปี 2023 เปิดเผยว่า ระหว่างปี 2021-2023 เฉพาะคนจีน มีการโพสต์เนื้อหาในรูปแบบวิดีโอสั้น (Short video) บนแพลตฟอร์มออนไลน์ร่วมกับการใช้ AI มากกว่า 500 ล้านข้อความ (Chen Quiji, 2023) สอดคล้องกับที่ ซู ชี และ เว่ย ตง (Su Qi & Wei Tong, 2024) พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ และวิดีโอสั้น คือช่องทางและรูปแบบซึ่งเป็นที่นิยมใช้บนสื่อดิจิทัลอย่างมากของผู้คนในทุกสังคม และทั้งสองลักษณะเป็นไปตาม

นิยาม คือ สื่อดิจิทัลทำให้เกิดการสื่อสารแบบข้ามสื่อ (Trans media) และการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural communication) ไปทั่วโลก

สื่อดิจิทัล หรือสื่อใหม่ (New media) ทำให้สื่ออนาล็อก (Analogue) เช่น ทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร กลายเป็นสื่อดั้งเดิม (Traditional media) ขณะที่คำเรียก สื่อดิจิทัล (Digital media) หมายถึง สื่อใหม่ที่ให้ข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล สามารถหยิบฉวยมาใช้งานได้ง่ายขึ้น ช่วยการค้นหาและเก็บข้อมูลไว้ได้มากกว่าหนึ่งแห่ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสื่อสารอย่างสิ้นเชิง ตั้งแต่ปฏิสัมพันธ์แบบเรียลไทม์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร แปลงคอนเทนต์เป็นหลายแบบได้ เลือกช่องทางส่งได้หลากหลาย สื่อสารได้ทุกที่ทุกเวลา และเกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ (Liu Ziyang, 2023) ดังนั้น ความหมายของสื่อใหม่ คือ ผลผลิตของระบบอินเทอร์เน็ตกับเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นช่องทางของการสื่อสารออนไลน์ที่ช่วยให้ปะทะสังสรรค์กันได้รวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางไปพบกัน (Chaiittipornwong, 2022)

ตัวอักษรจีนโบราณ เป็นหนึ่งใน 5 กลุ่มสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจีน ซึ่งได้แก่ ภาษา เรื่องราวและบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ รูปปั้นหรือวัตถุทางศาสนาและลัทธิความเชื่อโบราณ ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และวัฒนธรรมสีแดง (Liu Lingli, 2023) แม้ความสำคัญในแง่ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของตัวอักษรจีนโบราณได้ลดลงในสังคมยุคใหม่ที่โลกาภิวัตน์และนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมิติแก่ทุกบริบทของสังคม แต่ตัวอักษรจีนโบราณยังคงรักษาคุณค่าและความหมายของศิลปะตัวอักษรแบบรูปภาพ (Logographic) ที่เขียนด้วยพู่กันสืบต่อมาถึงปัจจุบัน (Gao Yi, 2021) และผลการวิจัยของฉาง เจียว (Shang Jiao, 2022) พบว่าตัวอักษรจีนโบราณมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นการสื่อสารวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือเพื่อการเรียนภาษา เป็นรูปแบบของอวัจนภาษาในรูปแบบอักษรภาพ และแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการผสมผสานวัฒนธรรมและศิลปะไว้ด้วยกันอย่างงดงาม สอดคล้องกับที่ หลี่ เหวินหยาง และ หม่า ฮง (Li Wenyan & Mao Hong, 2022) ซึ่งพบว่า ตัวอักษรจีนโบราณมีวิวัฒนาการสืบเนื่องมาตั้งแต่ 200 ปีก่อนคริสตศักราช จนถึงปีคริสตศักราชในราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงที่ตัวอักษรจีนโบราณมีความสมบูรณ์มากที่สุดนั้น จึงสรุปว่า ตัวอักษรจีนโบราณคือ ภาษาที่เขียนเป็นรูปภาพเพื่อการเขียนอ่านของคนจีนในสมัยก่อน แสดงความละเอียดละไมทางอารมณ์ผ่านเส้นสายของพู่กันอย่างมีศิลปะ และเป็นรากฐานของตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นและภาษาเกาหลีโบราณด้วย

โดยธรรมชาติ ภาษาที่ใช้เพื่อชนชาติหนึ่ง อาจเกิดจากการคิดค้นขึ้นเอง อาจขอยืมโดยตรงจากภาษาอื่น อาจเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาใช้ที่ยาวนานหลายรุ่น หรืออาจดัดแปลงจากภาษาอื่น เช่น ตัวอักษรจีนโบราณเป็นรากฐานของภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี การบันทึกข้อความเป็นตัวอักษรจีน เริ่มเปลี่ยนจากพู่กันเป็นการใช้ดินสอ ปากกา เครื่องพิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ จนถึงพฤติกรรมการกดตัวอักษรบนหน้าจอโทรศัพท์มือถือในปัจจุบัน ซึ่งให้ความสะดวกมากขึ้น ดังนั้น พัฒนาทางภาษามีสาเหตุ 3 ประการ คือ วิวัฒนาการทางภาษา ผลจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และพัฒนาการด้านเทคโนโลยี (Lu Dong, 2022) ในโลกสมัยใหม่ สื่อดิจิทัลที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคมออนไลน์ คือ สื่อมือถือหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile phone) ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเคลื่อนที่ตามต้องการขณะทำหลายกิจกรรมเพื่อสื่อสาร รับส่ง แปลง และแปลงผลข้อมูลขนาดใหญ่โดยเฉพาะรูปแบบวิดีโอในเวลาอันรวดเร็วผ่านอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย ขณะที่ คอน

เทนต์ตัวอักษรบนสื่อใหม่ซึ่งต้องกระชับ สั้นเพื่อเรียกการรับรู้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น ลักษณะของสื่อดิจิทัลในบางด้านจึงกลายเป็นข้อจำกัดของการเผยแพร่ตัวอักษรจีนโบราณ (Hao Rui, 2019)

ระหว่างปี 1998 – 2005 ญี่ปุ่นได้พัฒนาตัวเขียนภาษาญี่ปุ่นโบราณกับสื่อดิจิทัลได้สำเร็จ และเกาหลีประสบความสำเร็จเช่นกันหลังจากใช้ระยะเวลาตั้งแต่ปี 2003 – 2010 ส่วนประเทศจีนนั้น การประยุกต์ตัวอักษรจีนโบราณกับสื่อดิจิทัลดังเช่นญี่ปุ่นและเกาหลียังไม่ปรากฏชัดเจน แม้จะมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาหุ่นยนต์มือเขียนตัวอักษรจีนโบราณมาหลายสิบปีแล้ว แต่ความก้าวหน้าของสื่อดิจิทัลที่ยกระดับไปสู่รูปแบบแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ และวิดีโอสั้นรวมถึงเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI (Artificial Intelligent) กำลังสร้างเงื่อนไขใหม่สำหรับการรักษาและสืบทอดตัวอักษรจีนโบราณผ่านการเรียนรู้และปฏิบัติโดยเยาวชนคนจีนคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะการเรียนศิลปะของเส้นสายตัวอักษรจีนโบราณจากปลายฟู่กัน (Huang Huanhua, 2021)

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยของสื่อดิจิทัลต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับการเรียนตัวอักษรจีนโบราณ โดยเฉพาะศิลปะการใช้ฟู่กันเพื่อเขียนตัวอักษรจีนโบราณในยุคสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาวิทยาการในด้านต่าง ๆ ต้องพึ่งพาและขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการรักษาคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณให้ปรากฏและเป็นที่รู้จักสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัลของคนรุ่นใหม่
2. ศึกษาศักยภาพของสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเพื่อการสัมภาษณ์ คือผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน คือ ด้านการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ ด้านสื่อใหม่ และด้านสื่อสังคมออนไลน์ ส่วนประชากรกลุ่มที่ 2 สำหรับวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ คนจีนรุ่นใหม่ที่กำลังเรียนการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ

กลุ่มตัวอย่าง มี 2 กลุ่ม กำหนดด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง กลุ่มที่ 1 คือผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ๆ ละ 3 ราย (ด้านตัวอักษรจีนโบราณ ด้านสื่อใหม่ ด้านสื่อสังคมออนไลน์จากแพลตฟอร์ม วีแชต ตี้กต็อก (เรียก Douyin ในสังคมจีน) และ เว่ยป๋อ กลุ่มที่ 2 คือ คนจีนรุ่นใหม่เจาะจงเลือกจากผู้เรียนของห้องเรียนการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ ซึ่งเปิดสอนระหว่าง ม.ค. - มิ.ย. 2024 ที่วิทยาลัยศิลปะต้าเหลียน ซึ่งมีผู้สมัครเรียนและเรียนจนครบเทอมจำนวน 25 คน มีอายุระหว่าง 9-25 ปี

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ สื่อใหม่ และสื่อสังคมออนไลน์ 3 แพลตฟอร์ม คือ วีแชต ตี้กต็อก และ เว่ยป๋อ ที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยชุดคำถาม 2 ชุด คือ

1. ชุดคำถามสัมภาษณ์ที่สร้างจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อใช้ประกอบการสร้างคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
2. ชุดคำถามปลายเปิดที่เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือสำหรับวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มตัวอย่างคนจีนรุ่นใหม่

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความตรงเชิงเนื้อหา ใช้การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) สำหรับคำถาม 2 ชุดจากผู้ประเมิน 5 ราย ข้อคำถามส่วนมากมีค่าคะแนน 1.00 มี 2 คำถามได้ค่าคะแนน 0.80 เมื่อนำผลรวมทั้งหมด มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ 0.70 (Thompson, 2023) จึงใช้วัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

จริยธรรมการวิจัย เนื่องจากหัวข้อวิจัยอาจอ่อนไหวในแง่จริยธรรมกับกลุ่มตัวอย่างคนจีนรุ่นใหม่ ซึ่งมีอายุระหว่าง 9-25 ปี จึงมีการประเมินจริยธรรมการวิจัยในคนจาก IRB (institutional review board) ซึ่งได้รับการรับรองทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหารอบแนวคิดเรื่องคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณ และ ลักษณะของสื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณในยุคสมัยใหม่ ร่วมกับปัจจัยของสื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัลที่เป็นข้อจำกัดและโอกาสในการส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณแก่คนรุ่นใหม่ และแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ 3 แห่ง คือ วีแชต ตี๊กต็อก และ เว่ยป๋อ กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยวิธีการประเมินผลงานในห้องเรียน (task-based method) การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การถามตอบและปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน และผลลัพธ์การเรียนรู้ เริ่มต้นวิธีการวิจัยด้วยการกำหนดแผนงานเกี่ยวกับการเลือกห้องเรียนตัวอักษรจีนโบราณ สถานที่ จำนวนและช่วงอายุของผู้เรียน ระยะเวลา และคำถามสัมภาษณ์ผู้เรียนเกี่ยวกับความสนใจเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาสำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อผลการวิจัยเรื่องสื่อดิจิทัลกับข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ และเรื่องสื่อสังคมออนไลน์กับการเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ ส่วนข้อมูลจากวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ร่วมกับภาพประกอบ คำตอบจากการซักถามในห้องเรียน ผลงานของผู้เรียน และพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ผลการสัมภาษณ์

1.1 ปัจจัยของสื่อดิจิทัลต่อการเรียนตัวอักษรจีนโบราณ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณ ล้วนตระหนักในบทบาทความสำคัญของสื่อดิจิทัลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณให้แก่คนรุ่นใหม่ โดยให้เหตุผลว่าวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่เน้นเรื่องความทันสมัยและรวดเร็ว โทรศัพท์มือถือ หรือ สื่อเคลื่อนที่แบบพกพาจึงเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์การศึกษาที่สำคัญยิ่งกว่าสมุด หนังสือ ปากกา อีกทั้ง คนรุ่นใหม่มักแสดงพฤติกรรมสนใจศึกษาหาความรู้ การดู การฟัง และการอ่านข้อความขนาดสั้น มักเลือกบันทึกข้อมูลความรู้เป็นรูปภาพหรือวิดีโอบนสื่อดิจิทัล มากกว่าการเขียนหรือบันทึกด้วยลายมือ

ผู้เชี่ยวชาญส่วนมาก เห็นว่า ลักษณะโดดเด่น 4 ประการของสื่อดิจิทัลที่สำคัญต่อการเรียนตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ คือ การสื่อสารแบบเรียลไทม์ (Realtime communication) ซึ่งจัดเป็นปัจจัยที่ผู้ให้ข้อมูลต่างเห็นว่าสำคัญที่สุด รองลงมาคือ การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ (Social network interaction) ความหลากหลายด้านรูปแบบและช่องทางการสื่อสาร (Multimodality) และ การส่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว (Hyper-textuality) ลักษณะทั้ง 4 ประการเป็นได้ทั้งข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในแง่ข้อจำกัดนั้น ทุกวันนี้ มีนวัตกรรมสื่อดิจิทัลเกิดขึ้นมาก หลายสิ่งทำให้ข้อจำกัดหมดไป สามารถปรับเปลี่ยนเป็นโอกาส และมีการประยุกต์ใช้สื่อดิจิทัลกับการโปรโมตหรือนำจุดแข็งหรือคุณค่าและข้อดีของตัวอักษรจีนโบราณมาใช้ในบริบทอื่น เช่น การสื่อสารความเป็นวัฒนธรรมภาษาของตัวอักษรจีนโบราณที่แสดงถึงรากเหง้าของศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ นอกจากนี้ ปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณยังมีบทบาทและความสามารถในการสอน และเป็นที่ต้องการ คือได้รับเชิญหรือมีการจ้างงานสำหรับพิธีการสำคัญและงานประเพณีโบราณ

ผลการวิจัยพบด้วยว่า คุณสมบัติสำคัญของสื่อดิจิทัลต่อการเรียนตัวอักษรจีนโบราณ มี ดังนี้

1) การสื่อสารแบบเรียลไทม์ เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนตัวอักษรจีนโบราณทางสื่อออนไลน์ หรือการเรียนแบบห้องเรียนเสมือนจริงซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ การสื่อสารแบบเรียลไทม์ช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ กระตุ้นความสนใจเรียน และขยายฐานผู้เรียนได้กว้างขวาง หลากหลายกลุ่ม

2) การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ เนื่องจากการเรียนตัวอักษรจีนโบราณเน้นเรียนเทคนิควิธีใช้ร่วมกัน การลากเส้น การหวัดปลายพู่กัน และการลงน้ำหนักปลายพู่กันเป็นตัวอักษร สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยความขยันฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนมีความชำนาญ ผู้เรียนจึงอาจท้อถอย เบื่อหน่าย และมักต้องการคำแนะนำอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ในลักษณะกลุ่มสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเลือกแสดงผลงานตัวเองกับกลุ่มคนที่ต้องการให้รับรู้โดยไม่ต้องเผชิญหน้า การได้รับคำแนะนำและติชมจากคนในกลุ่มผู้เรียนด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียน เหล่านี้ช่วยกระตุ้นความตื่นตัว ความสนใจ และความสนุกในการเรียนตัวอักษรจีนโบราณ

3) ความหลากหลายด้านรูปแบบและช่องทางการสื่อสาร ผู้สอนและผู้เรียนตัวอักษรจีนโบราณสามารถใช้ประโยชน์ของสื่อดิจิทัลที่ให้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อต่อการเลือกใช้รูปแบบและวิธีการ

แตกต่างกันในการนำเสนอคอนเทนต์ ปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้น่าสนใจด้วยช่องทางและรูปแบบที่หลากหลายบนสื่อดิจิทัล ผู้เรียนสามารถค้นหาตัวช่วยด้วยตัวเอง เพื่อปรับแก้ปัญหาผลงานให้ถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณยังเห็นตรงกันว่า ปัจจัยความหลากหลายด้านรูปแบบและช่องทางการสื่อสารของสื่อดิจิทัล ช่วยเชื่อมโยงสิ่งเก่าและสิ่งใหม่เข้าด้วยกัน คือ ศิลปะการใช้ฟู่กันเพื่อเขียนตัวอักษรจีน และวิธีสมัยใหม่ที่กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินอยู่บนโลกออนไลน์ การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมและความคิดส่วนบุคคลต่อสาธารณะ รวมถึงการเปิดประตูความรู้ความสามารถสู่โลกกว้างเป็นการตัดสินใจของผู้เรียนเองทั้งในการส่งและรับ

4) การส่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว การประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณคือ สื่อใหม่ช่วยให้ส่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เป็นประโยชน์ต่อการใช้เป็นแหล่งให้ข้อมูลความรู้ที่สามารถลงลึกในรายละเอียดถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา รวมถึงอิทธิพลที่มีต่อภาษาของชาติอื่น เช่น ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเกาหลี สื่อดิจิทัลช่วยให้สามารถแปลงข้อมูลทางประวัติศาสตร์จำนวนมากของตัวอักษรจีนโบราณที่มีหลายแง่มุม ตั้งแต่ประวัติศาสตร์เชิงวิวัฒนาการของภาษา เชิงพัฒนาการทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในสังคม และเชิงความเชื่อมโยงกับพัฒนาการด้านเทคโนโลยี สื่อดิจิทัลช่วยให้การถ่ายทอดข้อมูลจำนวนมากเหล่านี้ แบ่งเป็นตอนขนาดสั้นด้วยรูปแบบวิดีโอคอนเทนต์ เป็นคลิปวิดีโอที่เน้นเฉพาะมุมแปลกและน่าสนใจประกอบกับเทคนิคการเล่าเรื่อง(Storytelling) รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางแสดงและแชร์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวอักษรจีนโบราณตามประเด็นที่ชวนให้เกิดการถกเถียง ส่วนในแง่ผู้สนใจศึกษาตัวอักษรจีนโบราณสามารถใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ผลงานแสดงพัฒนาการเขียนอักษรจีนโบราณของตนเอง และในบริบทอื่นที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ข้อจำกัดการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล

ผลการวิจัยเรื่องข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล พบว่า เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณ ซึ่งมี 4 ด้าน คือ ด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ด้านศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ (logographic) ด้านความงดงามของเส้นสายปลายฟู่กันและหมึกเขียน และด้านการเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน ผลการศึกษาเกี่ยวกับข้อจำกัดมีดังนี้

1) ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณในแง่เป็นภาษาเพื่อการสื่อสารของคนในสังคม ได้เปลี่ยนโดยสิ้นเชิง เพราะภาษาจีนที่ใช้ทั่วไปในปัจจุบันเป็นตัวเขียนแบบย่อ (Simplified Chinese) กระนั้น ตัวอักษรจีนโบราณควรได้รับการส่งเสริมให้สืบทอดสู่คนรุ่นต่อไป ทั้งนี้ เพราะ ยังคงมีคุณค่าในด้านศิลปะการเขียนตัวอักษร ด้านความงดงามของเส้นสายปลายฟู่กันและหมึกเขียน และด้านการเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน

2) ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ สื่อดิจิทัลกลายเป็นอุปสรรคด้านการแสดงศิลปะของการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของภาษาจีน ผู้เชี่ยวชาญต่างเห็นว่า สื่อใหม่ที่ล้วนอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้ผู้คนขาดทักษะการเขียนแม้แต่ผู้มีการศึกษาดี การเรียนการเขียนตัวอักษรจีนไม่ถูกกำหนดเป็นวิชาหลักในระบบการศึกษาปัจจุบัน และวิถีชีวิตดิจิทัลที่มุ่งความรวดเร็ว ทันที เป็นสิ่งตรงข้ามกับการเรียนเขียนตัวอักษรจีนโบราณที่ต้องการความอดทนในการฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดความชำนาญจนสามารถสื่อสารความหมายของคำหนึ่งคำด้วยตัวเขียนที่เป็นภาพารูปภาพ

3) **ความงดงามของศิลปะการใช้ฟู่กันและหมึกเขียน** ในแง่ความงดงามของตัวอักษรจีนโบราณที่เกิดจากปลายฟู่กันนั้น ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า แนวคิดสมัยใหม่เรื่องการประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็ว ทำให้การตัดสินใจคุณค่า มักวัดด้วยสิ่งที่จับต้องได้และเห็นผลทันที ซึ่งขัดแย้งกับการเขียนตัวอักษรจีนโบราณที่ต้องการความละเอียดละไม การให้เวลาอย่างค่อยเป็นค่อยไป อีกทั้ง สื่อดิจิทัลสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบกระจาย ไม่มุ่งแสวงหาความรู้ลึกเฉพาะเรื่อง แต่การเขียนตัวอักษรจีนโบราณต้องใช้ความรู้ความเข้าใจเรื่องฟู่กัน หมึก และการประสานเทคนิคการใช้ฟู่กันและหมึกเข้าด้วยกัน ผู้เชี่ยวชาญประเมินด้วยว่า สื่อดิจิทัลทำให้ความนิยมเสพศิลปะสมัยใหม่ของคนรุ่นใหม่ คืองานศิลปะสมัยใหม่ควรสื่อความหมายตรงและชัดเจนทันที ขณะที่การติดต่อกับศิลปะของตัวอักษรจีนโบราณเป็นอารมณ์ละเอียดละไมที่ต้องการเวลาในการซึมซับความงดงามของเส้นสายลายฟู่กัน ซึ่งที่สุดแล้วอาจทำให้ศิลปะความงามของเส้นสายจากปลายฟู่กันและหมึกเขียนแบบดั้งเดิมแปรเปลี่ยนไป จึงควรส่งเสริมคนรุ่นใหม่ให้เข้าใจและใส่ใจรักษาศิลปะการใช้ฟู่กันแบบดั้งเดิมนี้ไว้

4) **สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน** ในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกด้านส่วนมากเห็นว่า เมื่อสื่อดิจิทัลทำให้ผู้คนไม่จำเป็นต้องใช้การเขียนมือเพื่อการสื่อสารภาษา โดยสามารถใช้การพิมพ์ การกดปุ่ม การเปลี่ยนเสียงพูดเป็นตัวอักษร รวมถึงการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสแกนถ่ายภาพเพื่อเปลี่ยนเป็นข้อความตัวอักษร สื่อดิจิทัลจึงลดทอนอัตลักษณ์ของตัวอักษรจีนโบราณในประวัติศาสตร์ความเป็นจีน เมื่อเนิ่นนานไป คนรุ่นหลังอาจลืมเลือนตัวอักษรจีนโบราณไปโดยสิ้นเชิง

1.3 โอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล

ผลการวิจัย พบว่า ยุคดิจิทัล คือโอกาสของการฟื้นฟู ส่งเสริมคุณค่าและความสำคัญของตัวอักษรจีนโบราณให้แก่สังคมจีนในทุกมิติ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความงดงามของศิลปะการใช้ฟู่กันและหมึกเขียน และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสการส่งเสริมศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ ให้แก่คนรุ่นใหม่ นอกจากนี้ ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสื่อดิจิทัลได้ประเมินบทบาทของสื่อดิจิทัลกับโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณดังนี้ ความก้าวหน้าของสื่อดิจิทัลในทศวรรษ 2020 เป็นความเชื่อมโยงกับเทคโนโลยี 5G ซึ่งห่างไกลจากสื่อดิจิทัลในช่วงปี 2000 ที่ยังอยู่ภายใต้เทคโนโลยี 2G และ 3G สื่อดิจิทัลในปัจจุบันจึงมีศักยภาพส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณอย่างชัดเจน ผลการวิจัยในรายละเอียดเป็น ดังนี้

1) **ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ** แม้สื่อดิจิทัลทำให้ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพกลายเป็นข้อจำกัดการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ แต่สื่อดิจิทัลได้สร้างโอกาสให้กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณเช่นกัน ทั้งนี้ เพราะนวัตกรรมสื่อดิจิทัลในปัจจุบัน เหมาะสมใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานและกิจกรรมเกี่ยวกับตัวอักษรจีนโบราณทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นส่วนบุคคล หรือรูปแบบองค์กร เช่น นิทรรศการทางออนไลน์แสดงผลงานการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ การประกวดผลงานการเขียนตัวอักษรจีนโบราณทางออนไลน์

2) **ภาษาเพื่อการสื่อสาร และ สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน** ผลการวิจัยพบว่า ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีของสื่อดิจิทัลในปัจจุบัน สามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณด้วยรูปแบบห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual reality) ซึ่งนำไปสู่การมีผู้เรียนแบบไร้พรมแดน ข้ามวัฒนธรรม ทำให้ตัวอักษรจีนโบราณกลายเป็น ‘ภาษา’ เพื่อสื่อสารวัฒนธรรมจีนสู่ชาวโลกในยุคดิจิทัล อีกนัย

สื่อดิจิทัลสร้างโอกาสให้ตัวอักษรจีนโบราณทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมวัฒนธรรมโบราณกับความทันสมัยเข้าด้วยกัน

3) **ความงดงามของศิลปะการใช้พู่กันและหมึกเขียน** ผลการวิจัย พบด้วยว่า โอกาสในการเรียนรู้ศิลปะการใช้พู่กันและหมึกเขียน เป็นประเด็นที่มุมมองจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านแตกต่างกันบ้าง โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อใหม่เห็นว่า สื่อดิจิทัลช่วยให้เกิดความสะดวกในการประยุกต์ใช้ศิลปะสมัยใหม่กับการใช้พู่กันเขียนตัวอักษรจีนโบราณตามแนวทางศิลปะซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามความนิยมในแต่ละยุคสมัย ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านตัวอักษรจีนโบราณส่วนมากประเมินว่า สื่อดิจิทัลจะเปิดโอกาสเชิงพาณิชย์แก่ผู้มีความรู้ ทักษะความสามารถด้านศิลปะการใช้พู่กันเขียนตัวอักษรจีนโบราณ

2. ผลการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2.1 ปัจจัยของสื่อดิจิทัลต่อการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ

ผลการศึกษาจากวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยมีบทบาทตามความเชี่ยวชาญคือผู้สอนการเขียนตัวอักษรจีนโบราณด้วย พบว่า คนจีนรุ่นใหม่ต้องการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ โดยเน้นความต้องการประโยชน์จากลักษณะสื่อดิจิทัล 3 ด้านมากที่สุด คือ เพื่อการสื่อสารแบบเรียลไทม์ เพื่อสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผู้เรียน และเพื่อใช้รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่มีหลากหลายของสื่อดิจิทัลในการสื่อสารผลงานการเรียนกับผู้สอน ผู้เรียนด้วยกัน และกลุ่มเพื่อน รวมถึงการแสดงผลงานการเรียนแก่ผู้ปกครอง ซึ่งประการหลังนี้มาจากผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งที่มีอายุระหว่าง 9 – 17 ปี

ผลการวิจัยพบด้วยว่า คนจีนรุ่นใหม่พึงพอใจใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางเพื่อแสดงพฤติกรรม การตอบ การสื่อสารระหว่างกันในห้องเรียน และประเมินผลงานจากห้องเรียน สื่อดิจิทัลไม่เป็นข้อจำกัดต่อการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณหรือสร้างปัญหาให้กับการเรียน ในทางตรงข้ามสื่อดิจิทัลทำให้การเรียนสะดวกสบาย ไม่น่าเบื่อ ช่วยให้พัฒนาการเรียนตัวอักษรจีนโบราณเร็วขึ้น ช่วยเพิ่มความสนใจและอยากเรียนจนชำนาญ โดยส่วนหนึ่งตั้งความหวังเป็นผู้เชี่ยวชาญการเขียนพู่กันตัวอักษรจีนโบราณในอนาคต

2.2 คุณค่าการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่

ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ พบว่า ในมุมมองของคนจีนรุ่นใหม่ ไม่มีความจำเป็นต้องนำตัวอักษรจีนโบราณมาใช้เป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะยุคสมัยเปลี่ยนไปแล้ว คนรุ่นใหม่ควรเติบโตไปกับภาษาตามยุคสมัยของพวกเขา อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 17-25 ปี ต่างเห็นด้วยว่า ตัวอักษรจีนโบราณสามารถสะท้อนความสามารถทางศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพของคนรุ่นก่อน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างนี้ ได้จัดตัวอักษรจีนโบราณ “เป็นนวัตกรรมในยุคสมัยนั้น เพราะคนโบราณสามารถเปลี่ยนเครื่องมือ (พู่กัน และหมึก) ให้เป็นศิลปะ” และสามารถ “สอดแทรกปรัชญาของลัทธิเต๋า เกี่ยวกับความกลมกลืน และ ความสงบไว้บนตัวอักษรจีนโบราณ” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างในวัย 17-25 ปี เห็นว่า การส่งเสริมตัวอักษรจีนโบราณควรมุ่งเรื่องการโปรโมตให้เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน ซึ่งกระทำได้โดยทั่วไปบนสื่อออนไลน์ ส่วนการโปรโมตให้คนจีนรุ่นใหม่สนใจเรียนตัวอักษรจีนโบราณ ควรเน้นเรื่องความงดงามของศิลปะการใช้พู่กันและหมึกเขียน เพราะเป็นคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณที่ส่งทอดถึงคนรุ่นใหม่ภายใต้สภาพแวดล้อมความทันสมัย อีกทั้ง เป็นเหตุผลสำคัญที่ชักจูงความสนใจเรียนการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ และแม้ความงดงามของศิลปะการใช้พู่กันและหมึกเขียน อาจไม่ใช่เหตุผลในเบื้องต้นของ

การเลือกเรียน แต่กลุ่มตัวอย่างทุกคนชี้ว่า เป็นเหตุผลที่เรียนสืบเนื่องต่อไป เช่นเดียวกับที่การวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 9-17 ปี ส่วนมากสนใจเรียนการเขียนตัวอักษรจีนโบราณเพราะสนใจ**ความงดงามของศิลปะการใช้พู่กันและหมึกเขียน**เพราะสอดคล้องกับความชอบ รวมถึงเทคนิคการใช้พู่กันเขียนตัวอักษรเป็นความสามารถทางศิลปะอย่างหนึ่งที่กลุ่มตัวอย่างนี้ให้ความสำคัญและต้องการฝึกฝนให้มีความชำนาญ

การวิจัยพบด้วยว่า คนจีนรุ่นใหม่เห็นประโยชน์ของการผสมความรู้ความสามารถในการใช้พู่กันเขียนตัวอักษรจีนโบราณ กับ การคิดคอนเทนต์เพื่อเผยแพร่บนสื่อดิจิทัล ซึ่งคนรุ่นใหม่เหล่านี้ พึงพอใจเมื่อพบว่า ผู้สอนมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประกอบการเรียน ผู้เรียนสามารถสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์กับนักเขียนตัวอักษรจีนโบราณนอกห้องเรียน และกลุ่มคนสนใจตัวอักษรจีนโบราณที่กลุ่มตัวอย่างได้พบว่า มีการจัดกระจายอยู่ทั่วโลก ไม่เฉพาะคนจีนเท่านั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า เป็นการแสดงให้เห็นว่า พวกเขาสามารถเชื่อมโยงโลกเก่าหรือวิถีของคนรุ่นเก่า กับ โลกใหม่หรือวิถีคนวัย Z (Gen Z) เข้าด้วยกัน

2.3 สื่อสังคมออนไลน์กับการเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณแก่คนรุ่นใหม่

ผลการวิจัย พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมของคนจีนรุ่นใหม่สำหรับการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ 3 ลำดับแรก คือ วีแชต ดิกต็อก และ เว่ยป้อ แต่ละสื่อมีคุณสมบัติที่เป็นลักษณะเด่นต่อการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณแตกต่างกัน การใช้สื่อทั้ง 3 แพลตฟอร์มรวมกับการใช้ AI มีศักยภาพแก้ไข ลดทอน กระทั่งเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาส นอกจากนี้ ไดอีน ถูกระบุ เป็นแพลตฟอร์มที่มีข้อดีต่อการเปลี่ยนข้อจำกัดของการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณให้เป็นโอกาสได้มากกว่าวีแชตและเว่ยป้อ อีกทั้ง ไดอีน เป็นช่องทางที่คนจีนรุ่นใหม่ ดังเช่นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีอายุ 17-25 ปี ใช้เวลาด้วยมากที่สุด

วีแชต ลักษณะที่ดีของวีแชตเพื่อการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณคือ วีแชตสามารถ ลดเส้นแบ่งเชิงพื้นที่ระหว่างผู้เชี่ยวชาญหรือนักเขียนตัวอักษรจีนโบราณ กับผู้เรียนหรือผู้สนใจ วีแชตเป็นดังกระดานหรือช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคน เพื่อซักถาม ขอคำแนะนำ หรือให้และรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ตลอดจนใช้สร้างสรรคผลงานเพื่อเผยแพร่เฉพาะคน เฉพาะกลุ่มตามต้องการ ข้อดีของวีแชตคือ ขาดความสมบูรณ์ในการสื่อสารความงดงามของเส้นสายปลายพู่กันและหมึกเขียน แต่สามารถเปลี่ยนข้อจำกัดการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณเมื่อพิจารณาจากคุณค่าด้านภาษาเพื่อการสื่อสาร ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพและสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ ความเป็นจีน ด้วยประโยชน์จากการสื่อสารแบบเรียลไทม์ โดยเฉพาะบนเมนู ‘โมเมนต์’ (Moments) ของวีแชต และรูปแบบ ‘มินิโปรแกรม’ (Mini program) เพื่อการส่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว (ภาพประกอบที่ 1-2)

ภาพที่ 1 และ 2 แสดงการใช้วีแชต เพื่อแชร์ผลงานขณะเรียนบน 'โมเมนต์' (ภาพซ้าย)

และการใช้มินิโปรแกรมประกอบการเรียน (ภาพขวา)

แหล่งที่มา: วิทยาลัยศิลปะต้าเหลียน (Dalian Art College)

ติ๊กต็อก กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเห็นว่า ติ๊กต็อกเหมาะสมกับการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ เพราะคอนเทนต์บนติ๊กต็อกเป็นรูปแบบวิดีโอ มีเนื้อหาสั้น กระชับ เน้นเสนอเรื่องราวหรือภาพวิดีโอที่โดดเด่น อาจเป็นการนำเสนอปัญหาการใช้พู่กัน ขอบกพร่อง หรือ ความสวยงามของผลงานตัวอักษรที่กระตุ้นความสนใจได้ฉับพลันทันที ติ๊กต็อก จึงเหมาะกับการนำเสนอคุณค่าด้านศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ ความงดงามของเส้นสายปลายพู่กันและหมึกเขียน และ สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน เพราะเป็นแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ การมีทางเลือกหลากหลายด้านรูปแบบการสื่อสาร โดยเฉพาะการใช้ติ๊กต็อกทำหน้าที่เสมือนผู้ช่วยสอนด้วยการทำคอนเทนต์วิดีโอแสดงผลงานขณะเรียน (ภาพประกอบที่ 3-4) และ การส่งข้อมูลอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 3 และ 4 แสดงการใช้ติ๊กต็อก เป็นผู้ช่วยสอน (ภาพซ้าย) หรือทำเป็นคอนเทนต์ (ภาพขวา)

แหล่งที่มา: วิทยาลัยศิลปะต้าเหลียน (Dalian Art College)

เว่ยป้อ การที่เว่ยป้อเป็นช่องทางที่คนจีนนิยมใช้เพื่อเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความบันเทิงประจำวัน เว่ยป้อมีการอัปเดตคอนเทนต์รวดเร็ว และตลอดเวลา กลุ่มชุมชนบนเว่ยป้อมักไม่เสถียร มีการเข้าออกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เว่ยป้อจึงเป็นแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ตอบสนองต่อการสื่อสารแบบเรียลไทม์ และ การส่งข้อมูลอย่าง

รวดเร็ว เว่ยป้อ ช่วยฟื้นฟูคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณที่เคยเป็น ภาษาเพื่อการสื่อสาร และ สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน (ภาพประกอบที่ 5-6)

ภาพที่ 5 และ 6 แสดงการสอนของ Bloggers บนเว่ยป้อ (ภาพซ้าย) หรือสร้างฟอร์มทันสมัยกับตัวอักษร (ภาพขวา)

แหล่งที่มา: วิทยาลัยศิลปะต้าเหลียน (Dalian Art College)

การอภิปรายผล

1. ข้อจำกัดของการเรียนตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล

ผลการวิจัยเรื่องข้อจำกัดการเรียนตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล สอดคล้องกับหลิวเซี่ยวหยิง และ หลิวเซียง (Liu & Liu, 2021) พบว่า สื่อดิจิทัลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายหลากหลายมิติ รวมถึง ข้อจำกัดต่อการส่งเสริมฟื้นฟูคุณค่าสำคัญของตัวอักษรจีนโบราณในยุคสมัยใหม่ที่ทุกอย่างต้องการความกระชับ สั้น รวดเร็ว และไม่ซับซ้อน ลักษณะเช่นนี้ตรงข้ามกับตัวอักษรจีนโบราณที่เป็นภาษาซับซ้อนและมีจำนวนมาก โดยตัวอักษรจีนโบราณฉบับพจนานุกรมมีตัวอักษรรวมทั้งสิ้นเกือบ 60,000 ตัวอักษร ขณะที่ตัวอักษรจีนแบบย่อที่ใช้กันในปัจจุบันมีไม่ถึง 10,000 ตัวอักษร (Li Changqing, 2021) ดังนั้น ตัวอักษรจีนโบราณ จึงเป็นปัญหา และข้อจำกัด หากใช้เป็นภาษาเพื่อการสื่อสารในยุคสื่อดิจิทัล หรือในแง่การเป็นภาษาที่แสดงความจริงใจของ เส้นสายปลายพู่กันและหมึกเขียน ซึ่งต้องการความประณีตบรรจง เพราะตัวอักษรจีนโบราณเป็นศิลปะการ เขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ แต่สื่อดิจิทัลส่งเสริมพฤติกรรมสื่อสารด้วยการดูและการฟังภาพและเสียงวิดีโอ หากเป็นการเขียนอ่านข้อความเน้นความสั้น กระชับในเวลาอันรวดเร็ว และด้วยวิธีการกดปุ่มตัวอักษร และการ สแกนลายมือเขียนเป็นตัวพิมพ์ ซึ่งลักษณะเหล่านี้ล้วนขัดแย้งกับคุณค่าด้านความงดงามจากเส้นสายปลายพู่กัน สำหรับการเขียนตัวอักษรจีนโบราณ (Li Jintang, 2023)

อย่างไรก็ตาม การเรียนตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล ไม่มีข้อจำกัดในแง่การเป็นสัญลักษณ์ทาง วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน ตรงกันข้าม สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางและทำให้มีรูปแบบหลากหลายสำหรับ การเผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นจีนผ่านตัวอักษรจีนโบราณไปทั่วโลก ทำให้เกิดการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ช่วย กระตุ้นให้คนจีนรุ่นใหม่รู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมของชาติ รวมถึงเป็นการเชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นด้วย การถ่ายทอดเทคนิคการใช้พู่กันเขียนตัวอักษรแก่คนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งของการสืบทอดวัฒนธรรมและการ อยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมตามการศึกษาของ หลิว จิ่วเว่ย และเพื่อน (Liu Zhiwei, et al., 2023)

2. โอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคสื่อดิจิทัล เป็นไปตามที่ ลี สีฝาง (Li Xifang, 2022) พบว่า สื่อดิจิทัลในทศวรรษใหม่นี้ โดยเฉพาะการมีเทคโนโลยี AI และสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้การสื่อสารเกี่ยวกับคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณแก่คนรุ่นใหม่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคุณค่าด้านศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ และการเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน และสอดคล้องกับที่ เย่ เฉินหลิง และ ดิง จวินจวิน (Ye Chenling & Ding Junjun, 2022) ได้พบว่า การส่งเสริมการสร้างสรรคและเผยแพร่คอนเทนต์เกี่ยวกับคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณบนสื่อดิจิทัล ที่อาจเป็นเรื่องเล่าขนาดสั้น คลิปวิดีโอ หรือเป็นหัวข้อที่มีการเรียกดูบ่อยครั้ง เหล่านี้เป็นการยกยอบทบาทตัวอักษรโบราณจากที่เคยเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเรียนวิชาภาษาศาสตร์ มาอยู่ในฉากทัศน์ของการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนทั่วไปในสังคมสื่อออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม ความสนใจใช้สื่อดิจิทัลเกี่ยวกับตัวอักษรจีนโบราณ มีส่วนเกี่ยวข้องน้อยมากกับการที่ตัวอักษรจีนโบราณจะเป็นภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนยุคสมัยใหม่ อีกแง่มุมหนึ่งที่สื่อดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่เรื่องราวความรู้ตัวอักษรจีนโบราณ มีช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการเขียน ทำให้มีความเข้าใจโครงสร้างของตัวอักษรที่เกิดจากลักษณะและทิศทางของเส้นตัวอักษร รวมถึงเทคนิควิธีการแสดง ความงดงามของเส้นสายปลายพู่กันและหมึกเขียน สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมประเด็นหรือเรื่องราวของภาษาจีนโบราณ กลายเป็นหัวข้อร่วมสมัยในสังคมยุคใหม่ที่ได้รับ ความสนใจร้อนฟุ้ง หรือหยิบยกขึ้นมาศึกษาภายใต้บริบททางสังคมอีกแบบหนึ่งที่แตกต่างจากอดีตอย่างสิ้นเชิง สอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติจากสำนักงาน CNKI (China National Knowledge Infrastructure) ที่พบว่า ภายในหกเดือนแรกของปี 2024 มีการสืบค้นคำว่า ตัวอักษรจีนโบราณ บนสื่อออนไลน์สูงเพิ่มขึ้นเป็นสี่เท่าของสถิติสูงสุดของคำอื่นที่เคยบันทึกไว้ และมีการสืบค้นคำนี้ มากกว่า 1,930 ครั้งในรอบ 6 เดือนเดียวกันนี้บนช่องทางของ Baidu Search Index (Zhao Xueyong, 2024)

3. สื่อดิจิทัล สื่อสังคมออนไลน์กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยของสื่อดิจิทัล โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ เป็นไปตามที่ หวง หยานหยาน และ หวัง หยานซี (Huang Yangyan & Wang Yanzi, 2023) ได้พบว่า ความซับซ้อนของตัวอักษรจีนโบราณที่เคยเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาตัวอักษรจีนโบราณบนสื่อดิจิทัลได้เปลี่ยนไปเมื่อมีเทคโนโลยี 5G ซึ่งเป็นเทคโนโลยีพื้นฐานของการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสอดคล้องกับวิถีสมัยใหม่หรือชีวิตดิจิทัลของคนรุ่นใหม่ อีกทั้ง สื่อดิจิทัลในรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ เช่น เทคนิคการใช้พู่กันเขียนตัวอักษร และความรู้ ความเข้าใจในคุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณ ผ่านรูปแบบดิจิทัลคอนเทนต์ที่ตามมาด้วยการโพสต์ และแชร์ระหว่างกลุ่มเครือข่ายบนสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้ตัวอักษรจีนโบราณกลายเป็นหัวข้อที่มีเรื่องราวให้แลกเปลี่ยนสนทนาในกลุ่มคนจีนรุ่นใหม่ (Liu Zhiwei, et al., 2023)

นอกจากนี้ เมื่อภาษาจีนแบบย่อกลายเป็นภาษาทางการ คุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณจึงถูกจัดเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งเพื่อตกแต่งสถานที่ตามพิธีการทางประเพณีและแสดงการรำลึกประวัติศาสตร์จีน แต่สื่อสังคมออนไลน์ทำให้มุมมองเช่นนี้เริ่มเปลี่ยนไป เกิดการกระตุ้นความสนใจของคนรุ่นใหม่ให้รักษาและสืบทอด

คุณค่าการเป็นวัฒนธรรมภาษาของตัวอักษรจีนโบราณ (Li Jian & Li Dongning, 2021) หาก เปรียบเทียบกับ ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ ซึ่งภาษาของทั้งสองประเทศมีรากฐานจากภาษาจีนโบราณ แต่การเขียนอ่านไม่ ซับซ้อนแบบตัวอักษรจีนโบราณ ทั้งสองประเทศได้พัฒนาตัวอักษรโบราณบนสื่อดิจิทัลได้สำเร็จมานานเกือบ 20 ปี ขณะที่การพัฒนาตัวอักษรจีนโบราณบนสื่อดิจิทัลเป็นไปอย่างล่าช้ามาตลอด กระทั่งสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้น การพัฒนาตัวอักษรจีนโบราณบนสื่อใหม่จึงก้าวกระโดดทันที คือ ข้ามจากสื่อดิจิทัลหรือสื่อใหม่ เป็นการ ประยุกต์ใช้กับสื่อสังคมออนไลน์แทน (Wang Qingfeng & Ma Zhilong, 2022) เห็นได้ชัดว่า สื่อสังคม ออนไลน์เป็นปัจจัยดึงดูดความสนใจเรียนตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ เต็มเต็มช่องว่างของการรักษา คุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมกับความทันสมัยได้อย่างราบรื่น

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ สื่อใหม่หรือสื่อดิจิทัลเป็นทั้งข้อจำกัดและ โอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณในยุคดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์มีศักยภาพในการเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็น โอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ คุณค่าของตัวอักษรจีนโบราณ ซึ่งพบในการศึกษา ครั้งนี้ มี 4 ด้าน คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ศิลปะการเขียนตัวอักษรแบบรูปภาพ ความงดงามของเส้นสายปลาย พู่กันและหมึกเขียน และการเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีน ขณะที่ลักษณะของสื่อ ดิจิทัลที่เป็นปัจจัยสำคัญทั้งในแง่ข้อจำกัดและโอกาสการเรียนรู้ตัวอักษรจีนโบราณ ได้แก่ การสื่อสารแบบ เร็วใหม่ การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ ความหลากหลายด้านรูปแบบและช่องทางการสื่อสาร และ การส่ง ข้อมูลอย่างรวดเร็ว สื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะแพลตฟอร์มซึ่งเป็นที่นิยมใช้อย่างสูงในหมู่ชาวจีน ได้แก่ วีแชต ตี๊กต็อก และเวย์ป้อ ต่างมีศักยภาพมากน้อยแตกต่างกันในการเปลี่ยนข้อจำกัดให้เป็นโอกาสส่งเสริมการเรียนรู้ ตัวอักษรจีนโบราณ แพลตฟอร์มทั้ง 3 แห่ง สามารถกระตุ้นความสนใจ และสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ ตัวอักษรจีนโบราณของคนรุ่นใหม่ เพราะเอื้อต่อการแสวงหาคำปรึกษาและคำแนะนำ ใช้เป็นกลไกผู้ช่วยสอน ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องเรียน การแบ่งปันความรู้อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางเผยแพร่ผลงาน และพัฒนาผลงาน ตลอดจนการใช้คุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือผลิตดิจิทัลคอนเทนต์และ สร้างสรรค์แบบฟอร์มทันสมัยให้แก่ตัวอักษรจีนโบราณ สิ่งเหล่านี้ จึงเป็นสะพานเชื่อมศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมกับ ความทันสมัยในวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่

การอ้างอิง

- Chaiittipornwong, T. (2022). *Digital Content Creation*. Bangkok : CU Press.
- Chen Qiuji. (2023). The current development of new media based on VR/AR technology. *China Media Science* (06): 45-46.
- Du Xianghui. (2021). Red culture transmission of the social value, the difficulties and prospect. *Journal of Jiangxi University of Science and Technology*, (5): 19-24. DOI: 10.13265 / j.carol carroll nki JXLGDXXB. 2021.05.004.
- Gao Yi. (2021). A theoretical perspective on the techniques of calligraphic brush and ink. *Popular Calligraphy*, (06): 18–21.
- Hao Rui. (2019). *Chinese Calligraphy in the New Media*. *Journal of Tianjin Academy of Fine Arts*, (10): 92-95.
- Huang Huanhua. (2021). The development of form and dilemmas in brush and ink: Reflections on contemporary calligraphic creation. *Daguan*, (03): 161–162.
- Huang Yanyan, & Wang Yanzi. (2023). *Dissemination of calligraphy art in the new media era*. *Jingwu Wenchuang*, (8): 12-15.
- Li Changqing. (2021). *Characteristics and reasons of Gototaro's research on Chinese calligraphy*. *Chinese Calligraphy*, (5): 22-24.
- Li Jintang. (2023). *Exploration of aesthetic thoughts in Wang Xizhi's calligraphy*. *Art Education Research*, (12): 23-25.
- Li Jian, & Li Dongning. (2021). *Aesthetic exploration of virtual reality art*. *Journal of Nanjing Arts Institute (Fine Arts and Design)*, (04): 52-54.
- Li Wenyan, & Mao Hong. (2022). Cross-cultural strategic communication research of Chinese calligraphy. *Chinese Painting and Calligraphy World*, (3): 10-14.
- Li Xifang. (2022). Value, dilemmas, and pathways of Metaverse Marketing from the perspective of people, socialization, and interaction. *Office Automation*, (15): 52+62-64.
- Liu Zhiwei, et al. (2023). Communication of Chinese character culture in the new era. *Chinese Character Culture*, (07): 65-68.
- Liu Ziyang. (2023). The significance and practical strategies of the integrated development of traditional media and new media. *News and Culture Construction*, (02), 4-6.
- Lu Dong. (2022). Inheritance and promotion of Chinese traditional culture in college education. *Heritage Science*, 10(1): 75-78.

- Shang Jiao. (2022). *A brief discussion on the development of Chinese calligraphy and the inheritance of Chinese character culture*. *Cultural Relics Appraisal and Appreciation*, (3): 45-46.
- Su Qi, & Wei Tong. (2024). The multimodal turn in digital humanities research. *Shandong Social Sciences*, (10): 92–101.
- Thompson, N. (2023). *Coefficient Alpha Reliability Index*. Retrieved from <https://assess.com/coefficient-alpha-reliability/>
- Wang Qingfeng, & Ma Zhilong. (2022). Application of digital technology and new media communication in the inheritance of intangible cultural heritage. *Art and Design Theory*, (12): 22-25.
- Zhao Xueyong. (2024). Evolution of script styles and variant writing in calligraphic art. *Couplet*, (01): 40–42.